एकाइ १४ · घरको माया

उत्तरकुञ्जिका · शिक्षकका लागि

पूर्णाङ्क ३१

अङ्क विभाजनमा दिइएका बुँदाका आधारमा अङ्क दिनुहोस्। फरक शब्दमा लेखिएको भए पनि उही कुरा भनेको उत्तर सही मानिन्छ।

१ शब्दार्थ

ज्ञान · ३

१. मित → **ग.** विधिपूर्वक गाँसिएको मिल्ने साथी
२. अल्लारे → **च.** बेकाममा यताउता डुल्ने
३. नेपथ्य → **छ.** मञ्चको पर्दापछाडिको भाग
४. उत्कण्ठा → **ज.** उत्सुकता, छटपटी
५. अनकनाउनु → **ख.** भन्न अकमकाउनु
६. बहकाउ → **ङ.** फकाइ, लहैलहैमा लाग्ने काम

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

२ कथ्य र लेख्य शब्द

बोध · २

उत्तर

क. भएको; ख. अहिले; ग. गएको; घ. भएछ

अङ्क विभाजन

✓ प्रतिशब्द ०.५ का दरले ‘भएको’ र ‘अहिले’ लेखेमा।
✓ प्रतिशब्द ०.५ का दरले ‘गएको’ र ‘भएछ’ लेखेमा।

३ ठिक कि बेठिक?

बोध · २

i. ✓ **ठिक**
ii. ✗ **बेठिक:** बतासे र कान्छालाई गाउँका धामीको छोरो पोक्चेले ल्याएको थियो।
iii. ✓ **ठिक**
iv. ✗ **बेठिक:** अन्त्यमा एक्लो भएपछि लालबहादुरलाई पनि घरको मायाले तान्छ।

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

४ एकाङ्कीको बोध

क. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ भीमनिधि तिवारी भनी लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** — ज्ञान · १

✓ बतासेलाई भनी लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** — बोध · २

✓ चुम्बकलाई घरको माया र फलामलाई फर्कने पात्र भनी चिनाएमा।
✓ सुन भनेर लालबहादुरले आफूलाई मायाले नतान्ने देखाउन खोजेको लेखेमा।

Science Playground, कादुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

घ. **उत्तर** **प्रयोग · ४**

सबैलाई एकै डेरामा राखेर नोकरी खोजिदिने लालबहादुरको प्रस्ताव बतासेले स्विकारिनन्। पेटका लागि नोकरी गर्नुपरे आफ्नै दाजुभाइको घरमा गरौँला, पसिना बगाउनुपरे आफ्नै बारीमा बगाऔँला भन्ने उनको स्पष्ट र स्वाभिमानी भनाइले सबैको मन छोयो। यो सुनेपछि गाउँ बिर्सेको दाबी गर्ने जमानसिंहले आफ्नो दाबी छाड्यो र घर फर्कने निर्णय गऱ्यो। गाउँ फर्कन चाहेको कान्छो पनि सबैसँगै जाने भयो। 'म त जान्नँ' भन्ने लालबहादुर पनि अन्त्यमा एक्लो भएपछि स्वगत कथनमा गाउँ सम्झन्छ; घरको मायाले उसलाई पनि तान्छ। यसरी बतासेको भनाइ एकाङ्कीको मोड बन्यो।

अङ्क विभाजन

- ✓ बतासेको भनाइको मुख्य कुरा (आफ्नै घर, आफ्नै बारी) लेखेमा।
- ✓ जमानसिंहले दाबी छाडेर घर फर्कने निर्णय गरेको लेखेमा।
- ✓ कान्छो पनि सँगै जाने भएको लेखेमा।
- ✓ लालबहादुरलाई पनि अन्त्यमा घरको मायाले तानेको र भनाइ एकाङ्कीको मोड बनेको लेखेमा।

५ बोध प्रश्नोत्तर

उत्तर **बोध · ४**

क. कतारबाट।
ख. टीकाको दिन परिवारसँग हुन नपाएको पीडा र घरको मायाले उसलाई चुप बनायो।
ग. अर्को दसैँ घरमै टीका लगाउने र गाउँमै कुखुरापालन सुरु गर्ने निर्णय लेख्यो।
घ. आफ्नै घर र आफ्नै बारीमा पसिना बगाउने बतासेको विचारसँग मिल्छ।

अङ्क विभाजन

- ✓ क: कतारबाट भनी लेखेमा।
- ✓ ख: परिवारसँग नहुनुको पीडा वा घरको माया लेखेमा।
- ✓ ग: घर फर्कने र कुखुरापालन गर्ने निर्णय लेखेमा।
- ✓ घ: बतासेको विचारसँग जोडेमा।

६ वाक्यान्तरण

उत्तर **प्रयोग · २**

क. मेरी बहिनी बिहानै खेतमा गई। ख. हामी पानी ल्याउँछौँ। ग. तपाईं भोलि आउनुहोस्। घ. कान्छो बदाम खाँदैन।

अङ्क विभाजन

- ✓ प्रतिवाक्य ०.५ का दरले 'मेरी बहिनी ... गई' र 'हामी ... ल्याउँछौँ' लेखेमा।
- ✓ प्रतिवाक्य ०.५ का दरले 'तपाईं ... आउनुहोस्' र 'खाँदैन' लेखेमा।

७ वाक्य सम्पादन

अङ्क विभाजन **प्रयोग · २**

- ✓ प्रतिशुद्धि ०.५ का दरले 'संयोगले' (तत्सम, य अगाडि शिरबिन्दु) र 'गाउँ' (चन्द्रविन्दु) लेखेमा।
- ✓ प्रतिशुद्धि ०.५ का दरले 'साथीसँग' र 'घाँस' (चन्द्रविन्दु) लेखेमा।

Science Playground, काठ्मान्डे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

८ संवाद लेखन

उत्तर **प्रयोग · ४**

ठाउँ: घरको आँगन, साँझपख

दाइ: बहिनी, अर्को महिना मेरो भिसा आउँछ रे। अब म पनि कमाउन बाहिर जान्छु।

बहिनी: दाइ, त्यहाँ कस्तो काम हो, कति तलब हो, राम्ररी बुझ्नुभयो त?

दाइ: एजेन्टले राम्रै भन्छ। यहाँ बसेर के गर्ने? खेतीले त पेट पनि पाल्दैन।

बहिनी: मैले पनि त्यसै भन्थेँ। तर गत वर्ष कृषि ज्ञान केन्द्रको तालिम लिएर टनेलमा गोलभेँडा लगाएँ। अहिले हप्ताको दुई पटक बजार लैजान्छु।

दाइ: साँच्चै? कति कमाइ हुन्छ त?

बहिनी: विदेशको जत्तिकै त होइन, तर आफ्नै घरमा, आमाबुबासँगै बसेर कमाइन्छ। एजेन्टलाई लाखौँ तिर्नुपर्दैन।

दाइ: कुरा त ठिकै हो। तर मसँग पुँजी छैन।

बहिनी: युवालाई सहुलियत ऋण पाइन्छ। हामी दुवै मिलेर सुरु गरौँ न।

दाइ: ठिक छ, जानुअघि एक पटक तिम्रो बारी हेर्छु, अनि मात्र निर्णय गर्छु।

अङ्क विभाजन

- ✓ पात्र, परिवेश र विषयअनुसार संवादको सुरुवात मिलाएमा।
- ✓ दुवै पात्रका तर्क र भावना सन्तुलित रूपमा प्रस्तुत गरेमा।
- ✓ संवादलाई एउटा टुङ्गोमा पुऱ्याएमा।
- ✓ पात्रको नाम, विराम चिह्न र भाषाको शुद्धता मिलेमा।

९ सोच्नुहोस्

उत्तर **उच्च दक्षता · ४**

बतासेको विचार आज पनि धेरै हदसम्म व्यावहारिक छ, तर त्यसका लागि केही सर्त पूरा हुनुपर्छ। आफ्नै बारीमा काम गर्दा परिवारसँगै बस्न पाइन्छ, एजेन्टलाई ठुलो रकम तिर्नुपर्दैन र विदेशमा हुने ठगी र जोखिमबाट बचिन्छ। आधुनिक खेती, पशुपालन, पर्यटन जस्ता क्षेत्रमा सानो लगानीबाट पनि राम्रो आम्दानी गरेका उदाहरण गाउँमै छन्। तर सबैका लागि यो सजिलो छैन। धेरैसँग पर्याप्त जग्गा, सिँचाइ, पुँजी र बजार हुँदैन; त्यसैले मान्छे बाध्य भएर विदेश जान्छन्। यो विचार व्यावहारिक बनाउन राज्यले तालिम, सहुलियत ऋण र बजार दिनुपर्छ र युवाले पनि सिप सिकेर जोखिम लिनुपर्छ। यसरी अवसर मिले बतासेको सपना आजको नेपालमा पनि पूरा हुन सक्छ।

अङ्क विभाजन

- ✓ विचारको व्यावहारिकताबारे स्पष्ट धारणा राखेमा।
- ✓ आफ्नै ठाउँमा काम गर्दाका फाइदा लेखेमा।
- ✓ जग्गा, पुँजी वा बजारजस्ता बाधा लेखेमा।
- ✓ राज्य र युवाको भूमिकासहित निष्कर्ष दिएमा।

तहअनुसार अङ्क	ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता	**जम्मा**
अङ्क	५	१०	१२	४	**३१**

Science Playground, काठ्मान्डे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking